

Szervezési kérdések

Gyógyszerészet 16. 291—295. 1972.

VÁLTOZÁSOK A GYÓGYSZERTÁRAK MUNKAERŐ-ELLÁTÁSÁBAN

DR. KEMPLER KURT

A statisztikai adatok tanúsága szerint az elmúlt három év során a gyógyszertárakban csökkent a gyógyszerészek, és megnőtt az asszisztensek száma. A szerző e jelenség pozitív és negatív következményeit vizsgálja. A gyógyszerellátás színvonalának fenntartásához szükségesnek látja az asszisztensjelöltek jelentős számú további beiskolázását. Az asszisztensképzés szervezési-oktatási problémáival foglalkozva — miközben utal az 1966-ban e tárgyban már kifejtett véleményére — adatokkal bizonyítja, hogy a tanfolyam előtti hosszabb gyógyszerári előgyakorlat jobb vizsgaeredményeket biztosít. Felhívja a figyelmet az egészségügyi szakiskolákban érettségizettek különleges problémáira, majd a „túlképzés” érzetének elkerülésére, és — másokhoz hasonlóan — javasolja az igénytelenebb gyógyszerári munkafolyamatok ellátása érdekében nagyobb gyógyszertárakban az alacsonyabb képzettségű dolgozók alkalmazását. Végül hangsúlyozza, hogy tapasztalata szerint e fiatal korosztályok szempontjából elsősorban nem az anyagi érdekelttség, hanem a jó munkahelyi közérzet az elsődleges, ismeretli a Pest megyében a fiatalok képzése érdekében kialakított anyagi érdekelttség rendszerét.

*

Az utóbbi években a közfoglalmú gyógyszerellátás szakmunkaerőinek megoszlásában határozott változás irányba figyelhető meg: vitathatatlanul megnőtt ui. az okleveles gyógyszerári asszisztensek száma mind abszolút értékben, mind százalékos arányban. Ezzel egyidejűleg az okleveles gyógyszerészek számaránya és létszáma (beleértve az államvizsga előtt álló gyógyszerészjelölteket is) fokozatosan csökkent. Az asszisztensekre vonatkozó adatokat az I. táblázatban, a gyógyszerészekre vonatkozó adatokat pedig a II. táblázatban foglaltam össze. A táblázatokhoz szükséges kiindulási adatokat az Egészségügyi Minisztérium VIII. Gyógyszerészeti Főosztálya VIII/3. Közgazdasági Osztálya által közzétett, az 1968—70-es évekre vonatkozó statisztikai információs anyag szolgáltatotta.

Azt a tényt, hogy az utóbbi években csökkent a gyógyszerészek és nőtt az asszisztensek száma a gyógyszertárakban, helytelen volna akár egyoldalúan pozitívan értékelni, akár mint egyértelmű negatív jelenséget elítélni. Ugyanilyen helytelen volna azonban az is, ha e nyilvánvaló tények és az abból származó következmények mellett úgy menénk el, hogy e jelenségre nem figyelünk fel, és nem vonnánk le azokat a megfelelő következtetéseket, amelyek esetleg különböző, szükséges szervezési intézkedések alapjai lehetnek.

Az egy főre eső forgalom változása

Az I. és II. táblázatok a létszámadatok mellett tartalmazzák az azonos év fogalmi adatait is; e két adat összevetéséből figyelemmel kísérhető az egy főre eső forgalom folyamatos emelkedése. Nyilvánvaló, hogy a csökkenő gyógyszerészlétszám mellett az évről évre növekvő forgalom lebonyolítását a munkaintenzitás fokozódása és az országos viszonylatban emelkedő létszámú asszisztensgárda tette lehetővé. Itt meg kell jegyezni, hogy az országos tendenciával ellentétben a fővárosban az okleveles gyógyszerári asszisztensek és jelöltek együttes állományi létszáma az 1968. évi 947-ről 1969-re 18 fővel, azaz 929-re csökkent. 1970-re ez a folyamat nemcsak folytatódott, hanem még fel is gyorsult, mert ebben az évben már csak 890 fő volt az okleveles asszisztensek és jelöltek átlagos állományi létszáma a fővárosban; itt tehát a munkaintenzitás jelentősen fokozódott annak ellenére, hogy a vényátlag értéke is emelkedett.

Ez a kedvezőtlen változás annak ellenére követ-

I. táblázat

A gyógyszerári asszisztensek létszámának alakulása éves átlagban (országos szinten)

Év	Átlagos állományi létszám			Éves forgalom	1 főre eső havi forg.	Az előző év százalékában
	Vizsgázott assz.	Assz. jelölt	Összesen			
	fő			Ft		
1968	3037	1095	4132	2 890 196	58 288	
1969	2861	1446	4307	3 155 695	61 057	104,75
1970	2916	1550	4466	3 618 721	67 523	110,59

II. táblázat

A gyógyszerészek létszámának alakulása éves átlagban (országos szinten)

Év	Átlagos állományi létszám			1 főre eső havi forgalom, Ft	Az előző év százalékában
	Gyógy-szerész	Gyógy-szerész jelölt	Összesen		
	fő				
1968	3409	130	3539	68 056	
1969	3354	119	3473	75 720	112,62
1970	3327	117	3444	87 560	115,63

kezett be, hogy országos viszonylatban is a fővárosi okleveles gyógyszerügyi asszisztensek bére a legmagasabb (III táblázat).

III táblázat

Az asszisztensek havi átlagkeresetének alakulása

	1968	1969	1970.
Budapest	1347,—	1476,—	1635,—
Vidéki átlag	1220,—	1300,—	1410,—

Az 1971. évi bérintézkedések természetesen e kimutatásban nem szerepelnek.

A gyógyszerészek szerepének és felelősségének növekedése

Az előzőekből egyértelműen következik, hogy a hálózatban dolgozó gyógyszerészek felelőssége jelentősen növekedett. Nem szorul bővebb bizonyításra az a tény, hogy ha az egy gyógyszerészre eső forgalom egyik évről a másikra 13—16%-kal megnövekszik és e növekedés évente ismétlődik, akkor e megnövekedett feladatok csak jobb munkaszervezéssel, az asszisztenciának a munkafeladatokba való fokozottabb bekapcsolásával láthatók el. Ez nemcsak feltételezi, de szükségszerűen meg is kívánja a gyógyszerészek irányító, ellenőrző munkájának kiszélesedését, e munka hatékonyságának növelését.

Konkrét példával megvilágítva, ez a gyakorlatban azt jelentheti, hogy az okl. asszisztenseket fokozottan bevonják a rutinjellegű gyógyszervizsgálati feladatok elvégzésébe. Ismeretes, hogy az asszisztensi munkakörre vonatkozó hatályos miniszteri utasítás [1] a minden vizsgázott asszisztens által ellátható feladatokat 8 pontban sorolja fel, valamennyire vonatkozóan kimondva a gyógyszerész irányító szerepét. Hat pont viszonylatában úgy rendelkezik, hogy azokat az asszisztens önállóan végezheti. A fennmaradó két munkaterület közül az egyik a technológiai munkafolyamatokban való részvétel, a másik a gyógyszervizsgálatokban és az implementálásban való segédkezés. A jogszabály tehát éles határt von a két, utóbb felsorolt munkaterületen, s hangsúlyozza az asszisztens felett

felügyeletet ellátó gyógyszerész személyes felelősségét az asszisztens által végzett munkálatokért is. De vajon azt jelenti-e ez, hogy emiatt nem bízhatunk az asszisztensre a technológiai műveletek közül pl. sem porosztást, sem pilulakészítést? Nyilvánvalóan nem. Ugyanígy azt sem jelentheti, hogy nem vonjuk be az asszisztens pl. a tájékoztató gyógyszervizsgálatok körében elvégzendő sűrűségmérésekbe, olvadáspont-meghatározásokba stb. Az erre megfelelően kiképzett asszisztensek ui. tapasztalataink szerint megfelelő színvonalon és örömmel végzik e feladatokat, ha rájuk bizzák a technikai kivitelezést. De pl. ugyanígy jól bevonhatók az asszisztensek az aseptikus munka előfeltételeinek biztosításába, a manipulátor előkészítésébe és a gyógyszerkészítés kivételével valamennyi egyéb technológiai műveletbe (pl. szűrés, sterilizálás stb.) is.

Ezt felismerve, központunkban immár több éve rendezünk olyan rendszeres, asszisztens-továbbképző tanfolyamokat, amelyek tematikájában az előzőekben említett analitikai vizsgálatok is szerepelnek. E folyamat továbbfejlesztése során elképzelhető volna, hogy központilag kidolgozott tematikájú és az egységes színvonal érdekében központi személyi összetételű vizsgabizottság előtt letett vizsgával lenne megszerezhető a szakasszisztensi képesítés.

Ez a törekvés — nevezetesen a középfokú képzéssel bírónak a rutinfeladatokba való fokozottabb bevonása — egyébként a nálunk kevésbé pazarló munkaerőpolitikát folytató országokban már régen megvalósult. A dolgok természetéből következik, hogy ilyen munkaszervezés, illetve -megosztás mellett szinte automatikusan növekszik az akadémiai fokozattal bíró, irányító munkakört betöltők megbecsülése.

Asszisztensjelöltek beiskolázása

Az előzőekből nyilvánvalóan levonható az a következtetés, hogy a gyógyszerellátás színvonalának fenntartásához nélkülözhetetlen többek között az asszisztensjelöltek további, jelentős számban történő felvétele, ill. beiskolázása.

Korábban [2] már tanulmányoztam azt a kérdést, hogy milyen összefüggések tapasztalhatók az asszisztensjelöltek érettségi bizonyítványának rendűsége és tanulmányi eredményük — képesítő vizsgájuk — átlaga között.

Asszisztensképző tanfolyamok létszám- és tanulmányi eredményének alakulása 1963-tól 1971-ig

IV. táblázat

	1963—65		1964—66		1965—67		1966—68		1967—69		1968—70		1969—71		1963—65 és 1969—71 összesen	
	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%
Induló létszám	52		53		47		40		45		48		54		330	
Vizsgáig kilépett	13	25,0	8	15,1	7	14,9	9	22,5	4	8,9	7	14,6	17	31,5	65	19,2
Vizsgázott	39	75,0	45	84,9	40	85,1	31	77,5	41	91,1	41	85,4	37	68,5	274	80,9
Vizsgaeredmény:																
elégséges	7	18,0	9	20,0	5	12,5	4	12,9	3	7,3	4	9,7	4	10,8	36	13,2
közepes	11	28,2	14	31,1	16	40,0	7	22,6	7	17,1	17	41,5	11	29,7	83	30,3
jó	11	28,2	16	35,6	11	27,5	13	41,9	22	53,7	11	26,9	15	40,5	99	36,1
jeles	8	20,5	4	8,9	5	12,5	2	6,5	3	7,3	4	9,7	4	10,8	30	10,9
kifűnő	2	5,1	2	4,4	3	7,5	3	16,1	6	14,6	5	12,2	3	8,2	26	9,5
Átlag	3,62		3,42		3,55		3,74		3,90		3,61		3,67		3,64	

Megállapítottam azt is, hogy a hosszabb előgyakorlattal rendelkezők jobb eredményt mutatnak fel a tanfolyamokon, és gyengébb eredményű érettségi vizsgájuk ellenére magasabb rendű képesítő vizsgát tesznek. E felmérések alapján megyénkben olyan rendszert vezetünk be, hogy az évente szeptemberben kezdődő — munka melletti — tanfolyamon általában azokat a jelölteket iskolázzuk be, akiket az előző év december 31-ig már asszisztensjelöltként alkalmaztunk. Ily módon minimálisan 8 havi előgyakorlattal rendelkeznek a hallgatók.

A vizsgaeredmények értékelése

Jelentős részben a hosszabb időtartamú előgyakorlatnak tulajdonítjuk, hogy a képesítő vizsga eredményei megyénkben némileg javuló tendenciát mutatnak annak ellenére, hogy a munkaerő-kínálat csökkenése folytán a felvételkor támasztható igényt le kellett szállítanunk. Ezeket az adatokat a IV. táblázatban foglaltuk össze.

Az adatok értékelésekor bázisként azt kell figyelembe venni, hogy az 1960—62., 1961—63. és 1962—64. évfolyamokon összesen 115 fő tett képesítő vizsgát és ennek átlagos eredménye 3,59 volt. Ugyanakkor e 3 évfolyamon 139 fő volt az induló létszám; ezek közül 24-en léptek ki a képesítő vizsga előtt, így a kilépettek aránya valamivel 18% alatt volt.

A IV. táblázat adatait az első három évfolyam adataival összehasonlítva megállapítható, hogy a kilépettek számaránya évfolyamonként 1963 és 1970 között igen nagy szóródást mutat (8,9%-tól 31,5%-ig), de átlagosan 19,2%-os értékével nem tér el jelentősen az első 3 évfolyam értékétől.

Jelentős szóródást mutat a képesítő vizsga eredménye is a 3,42-es alsó és a 3,90-es felső határérték között. Átlagos 3,64-es értéke kielégítőnek látszik az első három évfolyam 3,59-es eredményével szemben.

Asszisztensképző (nappali) iskolák

Véleményem szerint a szükséges mértékű asszisztens-utánpótlásban a nappali — tehát nem munka melletti — gyógyszerítási asszisztensképzés meg lehetőségen alárendelt szerepet játszik. Az onnan kikérült fiatalok nem rendelkeznek — nem is rendelkezhetnek — a munka melletti tanfolyamokat végzett hallgatókkal egyenértékű gyakorlati ismeretekkel. A soproni iskola megnyitása után sem képesek az iskolák az asszisztens szükségletet biztosítani. Végül — de nem utolsósorban — helytelen az a koncepció, amely a területi problémák megoldását a fővárosban és Sopronban végzett asszisztensekkel kívánja biztosítani. Ezt a problémát az ösztöndíj-rendszer sem tudja ez idő szerint feloldani.

Ezzel szemben jelentős és komoly segítséget nyújthatnak az utánpótlásban az egészségügyi szakiskolák, ha az ott végzett hallgatókat rövidített munka melletti tanfolyamokon kiképezzük okleveles gyógyszerítási asszisztensekké. Ekkor azonban a jelenlegi 2 éves tematika körültekintő szelektálása szükséges; csak ennek gondos végrehajtása után lehet majd megállapítani, hogy valójában mennyi tanulmányi időre is van szükség

ahhoz, hogy az egészségügyi szakközépiskolát végzettek közül jó gyógyszerítási asszisztensek váljanak. Az ismeretanyag további zsúfolása ugyanis megengedhetetlen. Részletesen fel kell tehát majd mérni, hogy melyek azok a tárgyak, amelyeket az egészségügyi szakközépiskola máris megtanított, és melyek azok a speciális szakmai ismeretek, amelyekről a jelöltek érettségijük előtt még nem is hallottak.*

Ellentmondás az asszisztensképzésben

Sajnálatos módon nem figyeltünk fel kellően és kellő időben arra a tényre, hogy az asszisztensképzésben fokozódó követelmények a gyakorlatban — paradox módon — negatív következményekkel is járnak. Előállt ugyanis olyan helyzet, hogy különösen nagyobb gyógyszerárakban egyes munkafolyamatokhoz nagyon is „túlképzett” az asszisztens, és ez az ellentmondás időnként konfliktust eredményez. Vitathatatlan, hogy pl. a társadalombiztosítási számlák összeadásához, nagyobb mennyiségű előrecsomagoláshoz és még számos más, szükségszerűen minden gyógyszerárban előforduló és elvégzendő munkafolyamathoz teljesen felesleges az olyan magas szintű képzés, amilyent a tanterv előír. Önként adódik tehát a megoldás: nagyobb gyógyszerárakban kisebb képzettségű dolgozók (pl. csomagolók) alkalmazása. Ezzel a lehetőséggel sok gyógyszerárban máris eddig is éltek. A képzés, illetőleg túlképzés okozta problémák rendszerint akkor és ott kerülnek előtérbe, ahol és amikor hosszadalmas, változatlan, egyhangú munkát kell végezni (pl. sok oldalnyi számsort összeadni, százszámra „kiszerezni” stb.). A dolog természeténél fogva ez a probléma nem, vagy alig vetődik fel a kis forgalmú, kis létszámú gyógyszerárakban, ahol a munkafeladatok sokoldalúbbak. Ezt a megoldást korábban mások is javasolták [3].

Érdekeltségi tényezők

Az a körülmény, hogy a már említett csökkenő munkaerő-kínálat ellenére sikerült az e célra előirányozott létszámkereteket minden esztendőben betöltenünk, számos tényező eredője. A fluktuációt, ill. a társadalmi mobilitást tanulmányozó munkapszichológiai felmérések egybehangzóan hangsúlyozzák, hogy a jó munkahelyi légkör az a legfontosabb tényező, amely a dolgozót munkavállalásra, illetve munkahelye megváltoztatására kérdésében orientálja; ez a behatás általában nagyobb súllyal esik latba, mint a kereset forintösszege. Véleményem szerint még fokozottabb mértékben érvényes ez az asszisztensjelöltek tekintetében, hiszen itt zömében még a szülői házban, otthon lakó, lényegében továbbtanuló fiatalokról van szó. Ezzel a kérdéssel érdemes volna külön és alaposan foglalkozni.

Nem hagyható természetesen figyelmen kívül az anyagi érdekelttség eszköze sem. Ezért rendelkezik 1971—75. évi Kollektív Szerződésünk e tekintetben a következőképpen:

* Az időközben, 1972. márc 1-én megjelent 8/972 sz. miniszteri utasítás e kérdést rendezte.

„Oktatási pótlék (KSZ 31. §. (2) bek): 1971. június 1-től kezdődően az asszisztensjelöltek gyógyszerértékelési oktatásáért az alábbi feltételek mellett, jelöltenként havi 100,— Ft pótlék jár

a) A pótlékra elsősorban a gyógyszerértékelési vezetője jogosult; több asszisztensjelölt egyidejű oktatása esetén a vezető gyógyszerész az oktatással beosztott gyógyszerészt is megbízhatja.

b) A pótlék a tanfolyamot megelőző gyakorlat idejére is jár, a felvételt követő hó 1-től.

c) Amennyiben a jelölt (jelöltek) tanfolyamon felmutatott előrehaladása három tárgyból, havi átlagban, tárgyanként nem éri el a közepes szintet, vagy valamelyik tárgyból elégtelen osztályzatot kap, úgy az oktatási pótlék a következő hónapra megvonásra kerül.

d) A jelölt kilépése esetén a pótlék folyósítása a kilépést megelőző hó utolsó napjától megszűnik.

e) Arra a hónapra, amikor a jelölt munkabért nem, vagy 50%-nál kevesebb havibért kapott, az oktatási pótlék nem jár.”

„Bérszabályzat II. fejezet: Okl. gyógyszerértékelési asszisztens besorolása az oklevél megszerzésének évétől 3 éves gyakorlatig a 3/1-es bértarifa szerint a tanulmányi eredmény alapján 1340—2300,— Ft-os bértarifa között történik oly módon, hogy

Elégséges vizsgaeredménnyel	1340,—
Közepes vizsgaeredménnyel	1390,—
Jó vizsgaeredménnyel	1450,—
Jeles vizsgaeredménnyel	1500,—
Kitűnő vizsgaeredménnyel	1550,—

forintot el kell hogy érjen. (Jelenleg e bértarifa minimumokat meghaladni még nem tudjuk.)

A hároméves gyakorlatot túlhaladott okl. asszisztenseket a 4/1 bértarifa szerint soroljuk 1540—2690,— Ft-os határok között. A bérszabályzat előírása szerint

3—8 éves gyakorlattal	1540,—
8—15 éves gyakorlattal	1690,—
15—20 éves gyakorlattal	1900,—
20 éves gyakorlat felett	2050,—

forintos bértarifa minimumot kell biztosítani, de csak 1973. január 1-től. (Ez idő szerint még nem minden esetben érték el ezt a bértarifa minimumot.)

Annak érdekében, hogy az államvizsga előtt álló gyógyszerészelőket is jobb tanulmányi eredmények elérésére ösztönözzük, a bérszabályzat az első besorolást náluk is az oklevél eredményétől teszi függővé. Az elégséges végzetek 1900,— Ft-ot kapnak; minden osztályzat 100,— Ft alappértőbbletet jelent. Így módon a kitűnő rendűek minimális besorolása 2300,— Ft. E feltételeket ugyan már jelenleg is elértük, de meghaladni még nem tudtuk.

A szakmai továbbfejlődést kívánja ösztönözni a KSZ 33 §-a, mely a szakgyógyszerészi pótlékról rendelkezik:

„(1) A vonatkozó EüM rendelkezés megjelenése után szakgyógyszerészi képesítést nyert gyógyszerészek — ha ez munkakörükkel, ill. beosztásukkal összefügg — szakképesítésenként havi 500,— Ft szakgyógyszerészi pótlékra jogosultak.

(2) 1971. július 1. után doktori címet nyert gyógyszerészek — beosztásra való tekintet nélkül — havi 300,— Ft pótlékra jogosultak.”

Következtetések

Szervező és irányító feladatainkat elsősorban a szakmai követelmények minél magasabb szintű kielégítésének kell vezérelnie. Emellett azonban nem hagyhatók figyelmen kívül a gazdasági szempontok sem, hiszen a jó gazdasági munka teremt megfelelő objektív alapot a szakmai fejlődés meggyorsítására. Ha erről az oldaláról — tehát a gazdasági szabályozók felől — közelítjük meg a kérdést, akkor nyilvánvaló, hogy az asszisztensjelöl-

tek nagyobb mérvű alkalmazása fokozza a békéltetés lehetőségét a központok összes dolgozói részére. Az a tény, hogy a vonatkozó közgazdasági szabályzórendszer legutóbbi megváltoztatásakor a gyógyszerértékelési központok ama kevés számú kivétel közé kerültek, ahol a hatékonysági mutató nem játszik szerepet, azt bizonyítja, hogy kormányzatunk a gyógyszerellátást olyan — a lakosság számára fontos — szolgáltatásnak tekinti, ahol a létszámfejlesztés kívánatos. Így módon mind a közvetlen, mind a közvetett — tehát vállalati és népgazdasági — szakmai és gazdasági érdekek szerencsésen egybeesnek. E lehetőséggel tehát valamilyen gyógyszerértékelési központnak megfelelő módon élnie célszerű, hiszen a népgazdasági és a vállalati érdekek között nincs ellentmondás.

IRODALOM

1. 43/1961. (Eü. K. 23.) EüM sz. utasítás 1. §-a.
2. Kempler K.: Gyógyszerészet 10, 67—69 (1966)
3. Mohr T.: Gyógyszerészet 15, 349 (1971)

Dr. K. Kempler: *Изменения в обеспечении рабочей силы аптек*

По данным статистики за последние три года в аптеках уменьшалось число фармацевтов и увеличивалось число ассистентов. Автор изучает положительные и отрицательные следствия этого явления. Для сохранения уровня снабжения лекарственными препаратами он считает необходимым продолжение обучения кандидатов в ассистенты. Занимаясь вопросами организации и учения в связи с обучением ассистентов — ссылаясь на свое мнение высказанное еще в 1966 году в связи с этим вопросом — данными подтверждает, что длительная предварительная практика в аптеке до курсов обеспечивает лучшие результаты на экзаменах. Он обращает внимание на особые проблемы получивших аттестат зрелости в санитарно-гигиенических средних школах, затем на избежания чувства „чрезмерного“, „излишнего“ обучения и подобно другим в интересах проведения аптечных процессов требующих меньшей квалификации в больших аптеках предлагает прием рабочих имеющих более низкую квалификацию. Наконец подчеркивая что у молодых первичной является не материальная заинтересованность, а то чтобы хорошо чувствовали себя на работе, описывает систему материального награждения разработанную в интересах обучения молодых работников.

Dr. K. Kempler: *Recent changes in the labour organization of the pharmacies*

During the last 3 years the number of pharmacists decreased and that of assistants increased in the pharmacies. Evaluating the positive and negative consequences of this process the training of more assistants is suggested to maintain the pharmaceutical service at its high level. It is demonstrated by presenting own experiences and data, that longer practice previous to schooling is advantageous with respect to the results of school examinations. To avoid the development of the feeling of „overtraining“ among those who absolved high school of pharmaceutical assistants, the engagement of workers with lower grade of training in the pharmacies is suggested. It is emphasised, that the workers of the younger age-classes regard the general work conditions more important than the height of the salary. In Country of Pest attempts were being made to develop an adequate system of monetary interest for the sake of better training of the young labour power.

Dr. K. Kempler: *Änderungen in der Arbeitskraft-Versorgung der Apotheken*

Laut den statistischen Angaben ist die Anzahl der Apotheker in den Apotheken im Laufe der letzten drei

Jahre zurückgegangen, wogegen die Besetzung mit Assistenten stärker geworden ist. Die positiven und negativen Konsequenzen, dieses Vorganges werden eingehend analysiert. Zur Aufrechterhaltung des Standes der Arzneiversorgung wird die Einschulung einer Vielzahl von Assistenten als erforderlich erachtet. Auf die organisatorischen und Schulungsprobleme der Assistenten eingehend, wird mit Angaben belegt, dass die Vorpraxis in der Apotheke die Prüfungsergebnisse günstig beeinflusst. Hervorgehoben werden die speziellen Probleme derjenigen Jugendlichen, die in den Gesund-

heitsfachschulen das Abitur gemacht haben. Zur Vermeidung eines Überbildungsempfindens wird vorgeschlagen, dass weniger gebildete Arbeitskräfte vorwiegend in grösseren Apotheken zur Verrichtung von weniger anspruchsvollen Arbeitsvorgängen eingesetzt werden.

Verfasser ist der Ansicht, dass bei den jüngeren Altersklassen nicht das materielle Interesse, sondern vielmehr das Wohlbefinden am Arbeitsplatz ausschlaggebend ist. Im Komitat Pest wurde ein neues System des materiellen Interesses, das gleichzeitig auch die Bildung der jungen Angestellten anregt, eingeführt.

(Pest megyei Tandcs Gyógyszertári Központja, Budapest XIV., Uzsoki u. 36/a)

Érkezett: 1971. XI. 11

Gyógyszerészet 16. 295—298. 1972.

GYÓGYSZERÉSZKÉPZÉS ÉS GYÓGYSZERELLÁTÁS NORVÉGIÁBAN

DR. SELMECZI BÉLA

A szerző négyhónapos ösztöndíjas tanulmányúton volt Norvégiában. Az oslói egyetem gyógyszerészeti intézetének galenusi tanszékén végzett kutatómunkája mellett tanulmányozta a norvégiai gyógyszerészképzés és gyógyszerellátás helyzetét. A következőkben ez irányú tapasztalatairól számol be. Ismerteti a szakképzés különböző módjait, az oktatás formáit, a gyógyszerellátás egyes területeit, a norvég gyógyszer-tári rendszert, végül néhány — a gyógyszerellátással kapcsolatos — statisztikai adatot közöl.

*

1971. március 30-tól július 26-ig magyar állami ösztöndíjjal Norvégiában tartózkodtam. Kiküldetésem alatt egyrészt a norvégiai gyógyszerészképzés és gyógyszerellátás helyzetét tanulmányoztam, másrészt kutatómunkát végeztem az oslói egyetem gyógyszerészeti intézetének Prof. Dr. Per Finholt által vezetett galenusi tanszékén. A következőkben rövid áttekintést kívánok nyújtani a norvégiai gyógyszerészképzés és gyógyszerellátás néhány kérdéséről.

Gyógyszerészképzés

Norvégiában jelenleg kétféle szakképzés van, két különböző szinten: 1. a tulajdonképpeni gyógyszerészképzés és 2. az ún. receptárius iskola.

A gyógyszerészeket az oslói egyetem gyógyszerészeti intézetében képezik ki. Az intézet szervezeti-leg a matematika-természettudományi fakultáshoz tartozik. A gyógyszerészeti intézet öt részlegből áll: galenusi gyógyszerészet, gyógyszerészeti kémia, farmakológia és mikrobiológia. Az intézet (Farmasøtisk institutt) feladatkörét tekintve a nálunk levő Gyógyszerésztudományi Karnak, az egyes részlegek (avdeling) pedig a mi intézeteinknek (tanszéknek) felelnek meg.

A gyógyszerészeti intézet Blindernben, Osló egyik modern városnegyedében fekszik. (Itt található egyébként az egyetemi intézetek zöme.) Az intézet ötszintes épület, melynek földszintjén az öt tanszék közös helyiségei vannak (raktárak, műhelyek stb.).

Az emeleteken az egyes részlegek helyiségein kívül két előadóterem, egy tanácsterem és az intézeti könyvtár található. A könyvtárba kb. 140, zömében angol nyelvű folyóirat jár.

Az intézet élén a 15 személyből álló intézeti tanács áll (11 oktató, 3 hallgató és az intézeti titkár). A professzorok és docensek állandó tagjai a tanácsnak; az asszisztenseket két évenként, a hallgatók képviselőit pedig évenként választják. Az intézet közvetlen irányítását az egyes részlegeket vezető professzorok felváltva végzik. Megbízatásuk 1 évre szól.

A gyógyszerészek képzése 5 évig (10 szemeszter) tart. Az egyetemre való felvétel — mely érettségi vizsgához van kötve — korlátozott; évenként kb. 35 új hallgatót vesznek fel. (Jelenleg a hallgatók 75%-a nő.)

A tanulmányok két szakaszból állnak: 8 féléves alaptanulmányból és 2 féléves, ún. főtárgytanulmányból. Ez utóbbi, mely lényegileg a diplomamunkának felel meg, megadja a kezdődő specializálódáshoz az alapot. Az oklevél minősítő jellege egységes: minden végzett gyógyszerésznek azonos jogokat és felhatalmazásokat biztosít.

A tanulmányok az alapozó tárgyak oktatásával kezdődnek (matematika, kémia, biokémia, botanika). Ezt követi a speciálisan gyógyszerészeti tárgyak oktatása. A tantervnek három fő formája van: előadások (forelesninger), szemináriumok (kollokvier) és gyakorlatok (kurser). Az előadások óraszámja a 8 félév alatt összesen 845, a szemináriumoké 190, a gyakorlatoké 1990. A különböző oktatási formák óraszámainak megoszlását az egyes félévekben az I., II. és III. táblázatban tüntettem fel.

(Itt kívánom megjegyezni, hogy az óraszámokat a tanulmányi reform állapította meg. A reform 1968 őszén lépett érvénybe, jelenleg a 7. féléves. A tanulmányi reformot általában az elméleti előadások óraszámának csökkenése és a gyakorlatok óraszámának növekedése jellemzi.)

A Finholt professzor által vezetett galenusi tanszéken két tárgyat oktatnak: gyakorlati gyógyszer-